

Tensta språkkafé på utflykt till Almgrens Sidenväveri 2018-04-06

Sammanställning av Stig Rosenlund

Väveriet ligger nära Slussens T-banestation. Det är både verkstad och museum.

Sidenplagg utställda i trappan.

Färgat garn.

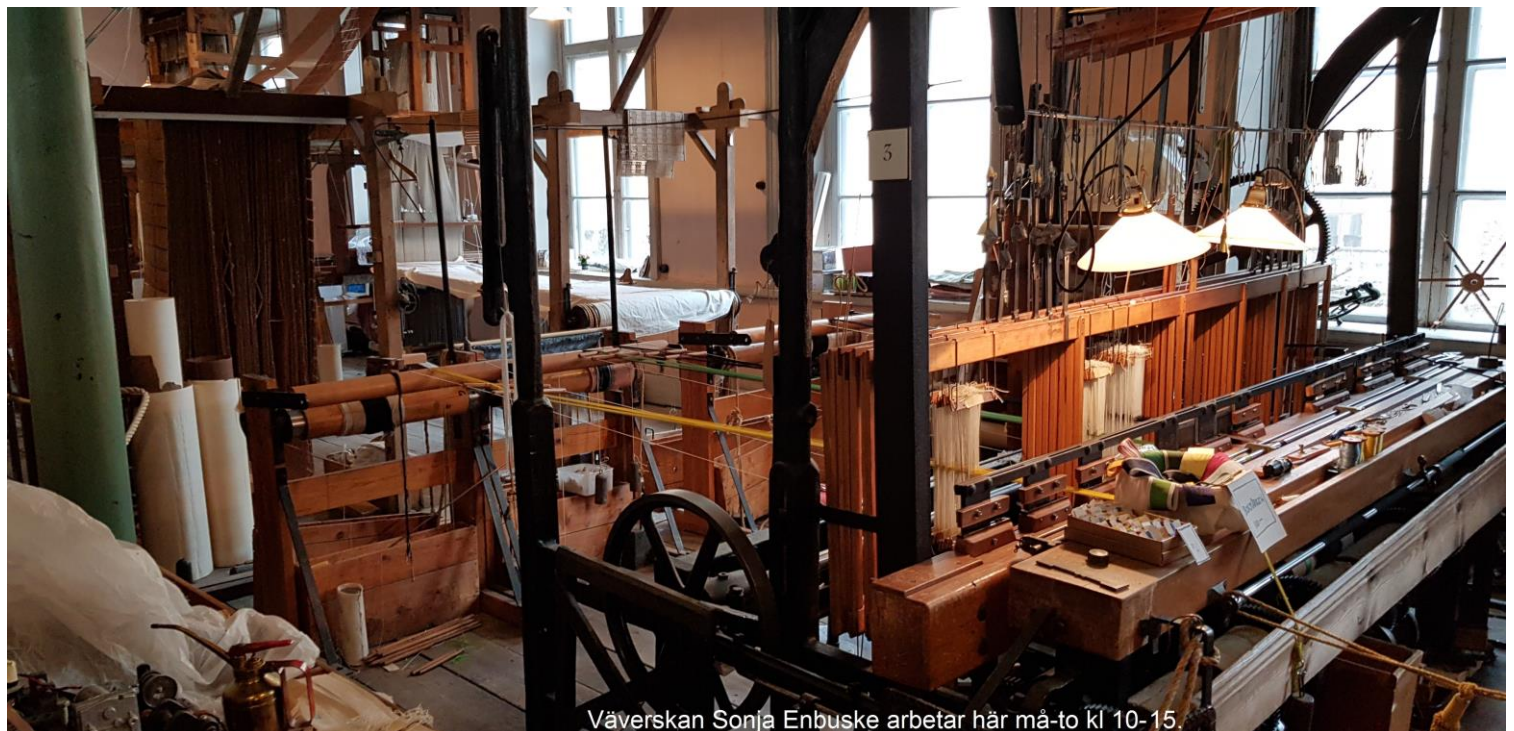
Vävmaskin från 1800-talet.

Janne visar en miniatyrvävstol.

Vävarverkstaden med
sinnrika maskiner.

Väverskan Sonja Enbuske arbetar här må-to kl 10-15.

ATT VÄVA SIDEN
SE MÄSTARVÄVARE FRÅN NANJING!
10 MARS – 6 MAJ 2018

MILLESGÅRDEN

KONSTNÄRSHEM · KONSTHALL · SKULPTURPARK · BUTIK · RESTAURANG
Härensåsövägen 32, Lidingö | www.millesgarden.se

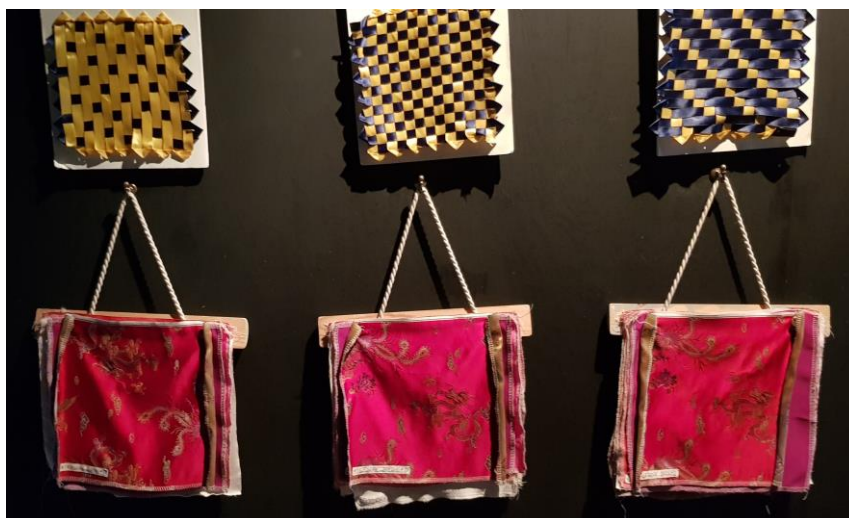
 DIAO CHUAN
TEXTILES

Millesgården på Lidingö uppmärksammar
just nu kinesisk vävarkonst.

En konsttapet.

Sidendräkter utställda i trappan.

SIDENFABRIKÖR K.A. ALMGREN

År 1822, sexton år gammal, anställdes Knut August Almgren hos Mazen & Co, den då största sidenfirman i Stockholm. Han fick resa till olika marknader och sälja varor.

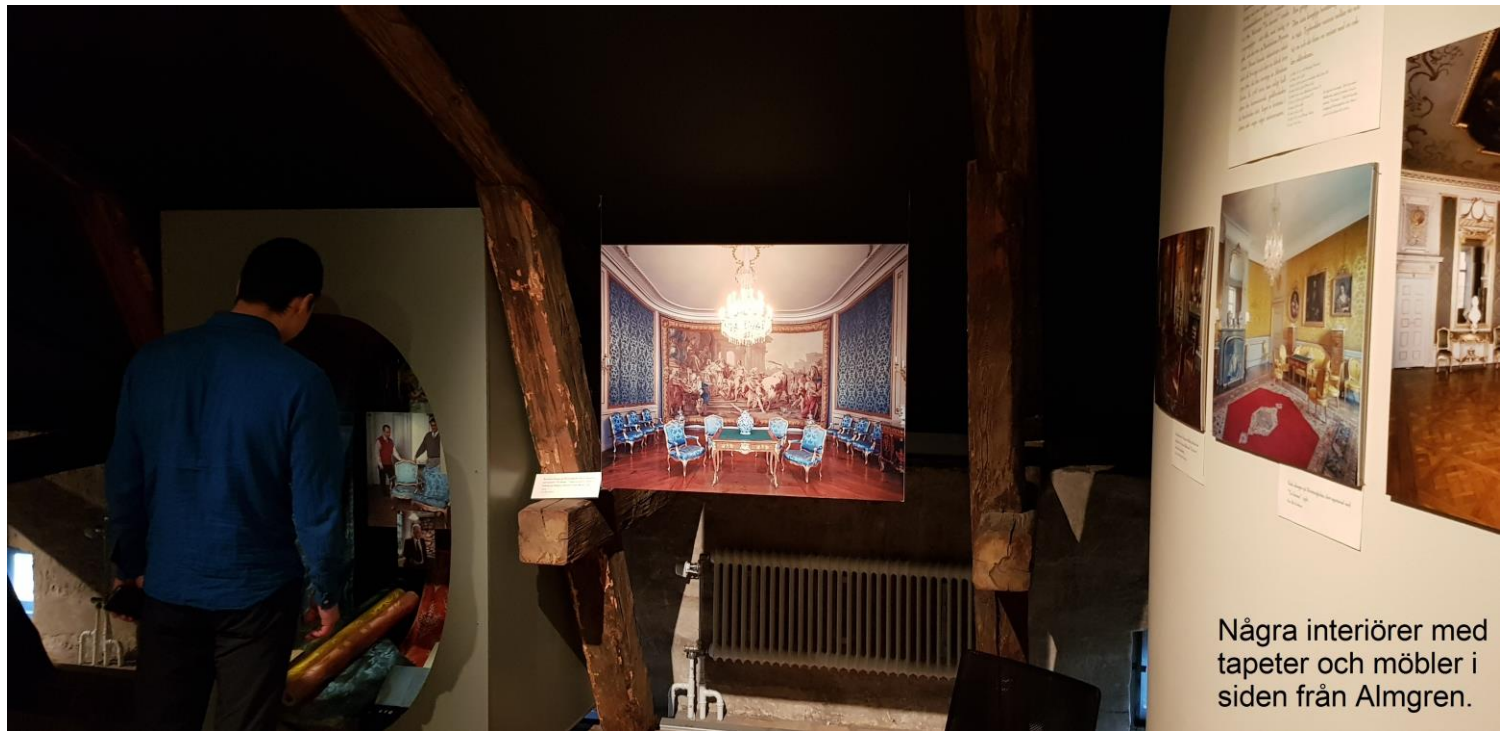
År 1853 startade han eget sidenväveri på Svartens gränd. Det gick bra för honom och produktionen växte. Tretton år senare flyttade han verksamheten till kvarteret Västergötlund mellan Götgatan och Repalagargatan. År 1874 nåddes kulmen med 196 vävstolar och 288 arbetare.

Det ekonomiska klimatet försämrades dock efter hand. De svenska sidenväverierna tvingades slå igen.

När Knut August dog 1884 fanns endast två sidenföretag kvar i Stockholm.

Sonen Oscar Mauritz tog över verksamheten och efter honom två generationer Brattberg, Victor och Erik. Produktionen minskade successivt för att laggas ner 1974.

År 1991 återupptogs fabriken som väveri och museum.

Några interiörer med tapeter och möbler i siden från Almgren.

SJUTTONHUNDRATAL

Import av lyxvaror gav ständiga underskott i statskassan. Därför förbjöds införsel av dyrbara tyger och annan lyx. I stället understödde staten sidentillverkning och silkesodling i Sverige.

Vanligt folk fick inte tillgång till siden på grund av så kallade överflödsförordningar. Siden i dräkt och inredning blev en social markör.

Bartholomé Peyron, en sidenvävar från Lyon inkallades av Fredrik I och grundade en fabrik 1741. Han lärde upp svenskar att väva brokader, jämförbara med de franska, som var de bästa i Europa.

1762 stod sidenvävnaden som högst med 41 sidenfabriker och nära 2000 anställda i Stockholm.

A

THE STORY OF SILK

Swedish uses the word "silke" to describe silk thread and "siden" to describe the actual fabric.

The journey from silkworm cocoon to finished silk is a long and arduous one, of many complex stages, which has developed over the last four thousand years.

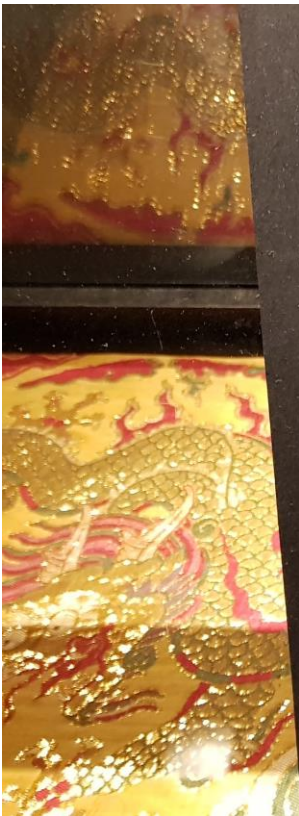
Silk is an animal fibre that is extracted from the larva's cocoon.

The silkworm moth is called *Bombyx Mori* in Latin.

The mulberry tree, on which they feed, is called *Morus Alba*.

Sidenkaravan på väg mellan Kina och Europa.

China has long been associated with silk and silk production. Textile fragments found there have been dated to between 2850-2860 BC.

The art of producing silk was a zealously guarded secret, both within and without China's borders.

During the Han dynasty relations were established with the West. This was made possible through "The Silk Road".

Silk production in the West develops in Iran between A.D 226-651 and spreads to Byzantium, then later to northern Italian towns like Lucca, Venice, Genoa, Milan and Florence.

Lyon in France grew to become Europe's leading silk producer in the 17th century.

Silkestråd och sidentyg.

Ett tyg består av två garnsystem. Dels det garn som spänns upp i vävstolen, varpen, och dels det garn man för in mellan varpens trådar, inslaget. Det finns tre grundläggande sätt att låta varp och inslag korsas varandra, tre grundbindningar:

Tuskraft, vävs med två skaft. Tyget blir liksidigt.

Kypert, vävs med tre eller fyra skaft. Tyget får en tydlig diagonalrand på rät- och avigsida. Varp och inslag blir tätare sammanbundet och tygerna blir tjockare och stadigare.

Satin, vävs med fem eller flera skaft. Varp och inslag korsas glest. På ena sidan syns mest av varpen och ytan blir slät och blank i våra ögon, på andra sidan syns mest av inslaget och den ytan ser matt ut. Den glesa sammanbindningen gör tygets garnsystem rörligare sinsemellan och tyget får ett mjukt och smidigt fall.

A fabric is made of two systems of yarn. The yarn stretched in the loom, the warp, and the yarn placed between the divided warp threads, the weft. There are three basic ways to bind warp and weft together:

Tabby, made with two sheds. Both sides of the fabric look alike.

Twill, made with three or four sheds. A distinct diagonal is visible on both sides. Warp and weft binds tighter and the fabric is stiff and stable.

Satin, made with five or more sheds. Warp and weft crosses as little as possible. On one side most of the warp is visible as a shiny surface, on the other side most of the weft is visible and makes a dull surface. The scarce crossing of warp and weft makes the fabric soft and smooth.

SIDENSORTER

Fastän silken av olika ursprung i grunden är ett och samma material, kan man väva en stor mängd olika sidenkvaliteter.

Sidenets kvalitet bestäms av kokongtrådens längd, jämnhet och hur hårt den är tvinnad. Antalet varianter ökar också med de olika bindningarna, tätheten i varpen och inslagen med mera.

Långa, parallella kokongtrådar ger ett glansigt, slitstarkt siden. Korta, icke parallella kokongtrådar ger ett mattare och mindre hållbart tyg...

DISTRUBITION och KONTOR

Vid Stora Nygatan och Västerlånggatan låg centrum för stadens mode- och "nipperhandlare".

Först hade K. A. Almgren kontor på Stora Nygatan 43. Sedan köpte han en fastighet tvärs över gatan där det även fanns plats för lagerhållning och paketering.

När Oscar Almgren blev chef efter faderns död 1884, sålde han fastigheten och köpte en annan på Lilla Nygatan 22.

Den användes som kontor fram till 1922. I början av 1870-talet fanns det sex bokhållare och kontorsbiträden. 1883 fanns det tio och trots att väveriets omfattning minskade var fjorton personer sysselsatta på kontoret 1903 tack vare grossistimporten.

I Stockholm fanns det flera butiker som hade firmans varor till salu och Almgrens hade också försäljning i egen bod på Drottninggatan 27.

FABRIKEN BLIR MUSEUM

År 1991 invigdes väveriet som museum.
Eldspolar var fjärde och femte generationen
Almgren, Bertil och hans son Oscar.
Beställningar kom, väverskor anställdes
och sidenproduktionen var åter igång!

Siden, med Jean Eric Rehns mönster
"Tre kronor", levererades till Drottningholm
slott. Tyget hade senast tillverkats 1893
och mönsterritningen fanns kvar.
Varpen innehåller 7008 trådar.
Tygets bredd är 56 centimeter.

Under Oscar Almgrens ledning blev väveriet
snabbt känt i hela landet. Bedriften att väcka
den gamla fabriken till liv resulterade i stort
erkännande och många utmärkelser.

11 A Bertil Almgren. Foto: Familjen Almgren.

12 Oscar Almgren (fr. vänster) och Bertil Almgren (fr. höger) till vänster till vänster.
Sången, Drottningholms slott. Foto: Almgrens (vänster).

13 Sista Erikska. Använd som vävare 1991. Foto: Almgrens.

14 Utsnittet sedan med mönstret "Tre kronor" efter den kungliga beställningen.
Foto: Museumsstyrelsen. Beställning, 220m, vävare av Sista Erikska år
1991-98.

15 "Tre kronor" i blått, som tillgavs på Almgrens (vänster).

16 "Tre kronor" i blått, som tillgavs på Almgrens (vänster).

17 "Tre kronor" i blått, som tillgavs på Almgrens (vänster).

18 Almgrenskt tyg av typen gröngrön, modell för vävning. (Museum
Wästerås. Levererat år 2010).

19 Sida med Almgren. Tyget vävt av Sista Erikska.

"Vävning" vid den Prins Eugens maskin på
Wästerås. Sista gången år 1991. Detta tyg användes för
samma ändamål av Sista Erikska år 2010. Mönstret av typen
gröngrön (fr. höger) blev populärt i början av 1900-talet
och just detta mönster användes då för Rosenbergs slott av Manner
& Co. Sedan 1991 har det också vävits på Almgrens och det
har flera variationer på mönstret mellan väverier som
bland väverier som mönster.

EFG

H

FRAMGÅNG

Såta sidensetter till kolar, paraplyer, fanor, prästskäppar, släta och mönstrade siden till smycken och inredningar, släta och mönstrade siden till klänningar och blusar.

Olika sällskapningar och mässor gav tillfälle till publicitet i London, Stockholm, Turin, Chicago, Paris. Sidenexporten lockades flera gånger med medaljer och diplom.

Senare deltog av stannat och i det lugnande avsnittet blev det särskilda kravatt och i släpidsens tid och i stannaden ägde rum i den Almgrenska kravattfabriken, som ligger på vinden i Kontorshuset på Kvernhamnstorg.

Ordensband.

VIKTOR OCH ERIK BRATTBERG

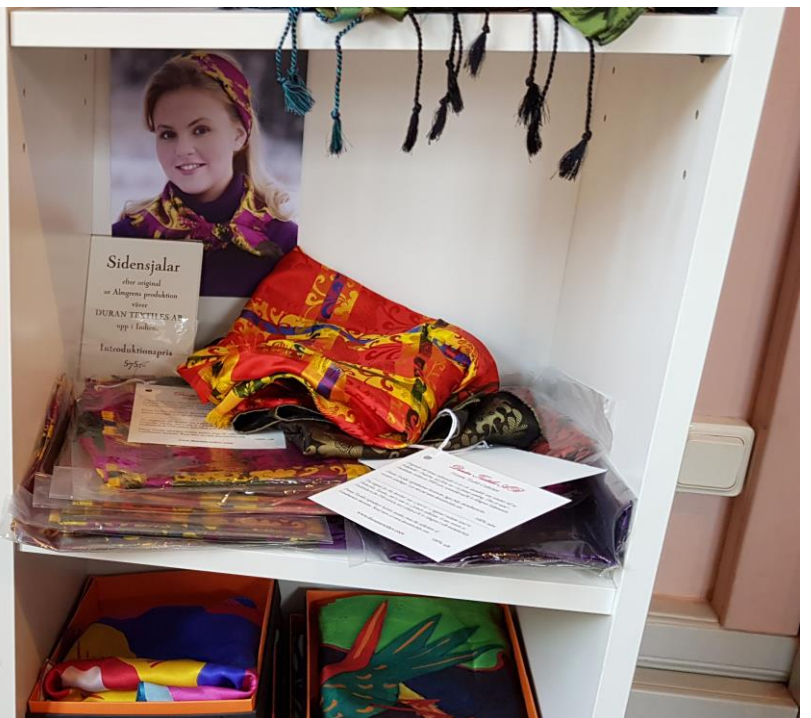
År 1910 tog Erik Brattberg över verksamheten i
Svea Möbelfabrik. Efter de lågkostade 1914
skedde utställningen utom lottas världskriget.
En ekonomiska kris som följde påverkade Almgrens
och fick mindre att göra.
En fortvarande producerades möbelfabrik
bland annat kungshuset, kyrkan, NK
och flera institutioner.

En stor ekonomiska krisen på trettiofallet inskräp
för möbelfabrikproduktion.
Sveas ryget Tre Kronor för Stockholm skett.
En av den stora kungliga orderna ända fram till 1993.
En tjugoårig delades företaget upp i fyra delar;
Sveas på Repslagsgatan, administration,
fabrik med import av ryget, krusfabrikation
och skulptur på Kungälvsgatan.

Stockholm som industristad förändrades. Industrin
flyttades ut från innerstan till ytterområdena och
Stockholm blev den finaste staden i Norden.
När Erik Brattberg stängde fabriken 1974 var
denna omvandling i stort sett genomförd.

Indisk tillverkning efter original ur Almgrens produktion.

Knut August Almgren startade eget sidenväveri 1833. År 1846 flyttades verksamheten till nuvarande plats.

Det är det enda kvarvarande sidenväveriet i Europa.

Till de mindre bemedlade i allmogen såldes svarta sidensjalar, för kvinnor att ha i kyrkan och för män att knyta som en slips eller rosett kring halsen.

Silke betecknar materialet i tråden som görs av silkesmaskens kokong. Siden betecknar det vävda tyget. Arabiskan skiljer också mellan de två begreppen. Andra språk (alla andra?) använder samma ord. Text i engelskan betyder både silke och siden.